



Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
Barn-, ungdoms och skolavdelningen
Christina Lenander
tfn 508 05 142

Tjänsteutlåtande
29 september 2005

1 (3)

Dnr.: - -2005

Sammanträde 25 oktober 2005

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Principer gällande uttag av avgifter för aktiviteter för Hässelby Vällingby grundskola, förskoleklass, skolbarnsomsorg och obligatoriska särskola.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden beslutar att skolorna får ta ut högst 100 kr / elev och termin som avgift för aktiviteter i samband med undervisningen och skolbarnsomsorgen. Det är tillåtet att eleverna får ta med egen matsäck vid enstaka tillfällen.

Anders Meuller
stadsdelsdirektör

Elisabeth Barö Dérantz
Avdelningschef

Ärendets beredning

Ärendet är utarbetat av barn-, ungdoms- och skolavdelningen och vid rektors APT.

Ärendet

Efterfrågan av gemensamma principer gällande uttag av avgifter för aktiviteter i stadsdelens grundskola, förskoleklass, skolbarnsomsorg och obligatoriska särskola.

Förvaltningens synpunkter

Skolverket har i PM från 2005-05-12 påpekat, att många skolor bryter mot lagen och tar ut avgifter för kostnader i samband med aktiviteter anordnade av skolan. I denna PM påtalas att kommunen måste bevaka att lagen följs och det är lämpligt att det förs en diskussion mellan ansvarig nämnd och rektorer i kommunen, så att det finns en samsyn. Skolverket säger även att det är skolhuvudmannens sak att tolka bestämmelserna.

Vid rektorernas arbetsplatsträff 8 och 29 september diskuterades frågan, varvid beslöts att föra frågan till nämnden för att få ett gemensamt beslut för stadsdelens skolor.

Skollagen föreskriver i 1 kap. 2 § att; *Alla barn och ungdomar skall oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom.*

4 kap 4 § säger; *Utbildningen i grundskolan skall vara avgiftsfri för eleverna. De skall utan kostnad ha tillgång till böcker, skrivmateriel, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.*

Motsvarande text finns för förskoleklassen i 2b kap 5 § och för särskolan i 6 kap. 4 §.

Skolverket har i sin PM och i den kritik man framfört i inspektionsrapporterna tagit upp att; skolhuvudmännen hävdar att de kostnadsbelagda aktiviteterna som anordnas är frivilliga och att alternativ avgiftsfri verksamhet anordnas för de elever som inte vill delta. Det finns dock inget i förarbetena till lagen, som ger uttryck för att frivilligheten eller tillgången på kostnadsfri undervisning skall tillmätas någon betydelse.

Skolverket påtar att det inte är förenligt med värdegrunden att vissa elever av kostnadsskäl tvingas avstå från aktiviteter i skolan. Detta kan vara kränkande för den elev som av ekonomiska skäl inte kan delta.

Enligt Skollagen 4 kap. 4 § kan det i skolan - *förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.* Lagtextens förarbeten ger ingen vägledning om vad som är *en obetydlig kostnad*. Man påtar däremot, att det är skolhuvudmannen, nämnden, som tolkar bestämmelserna och gör bedömningen.

I Skolverkets PM står dock att, det är godtagbart att elever vid enstaka tillfällen tar med sig matsäck.

I förslaget till ny Skollag, som nu är ute för remiss, har lagtexten ändrats till att lyda; *Utbildningen skall vara avgiftsfri.* Förslag till Skollag 8 Kap. § 8.

Skolverket har dock i sitt remissvar 05-09-22 avstyrkt förslaget om att helt ta bort möjligheten att i grundskolan ha inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleven.

Skolorna i Hässelby Vällingby har under ett flertal år arrangerat friluftsdagar, studieresor och lägerskolor, där föräldrarna har fått betala en del av kostnaderna. Det kan röra sig om vinteridrottsdagar, där skolan bekostar bussresa till Säfsen eller Kungsberget, men medföljande elever själva fått betala sitt liftkort och eventuell hyra av utrustning. Skolan har då ordnat andra kostnadsfria aktiviteter i skolans närområde, för de elever som inte följt med till fjälls.

Andra exempel är när föräldrarna i en klass initierar och under flera år samlar medel till en lägerskola eller studieresa, genom att föräldrarna betalar en del av kostnaden.

Skolor har ett utarbetat program för att stärka läroplanens internationella perspektiv, där eleverna genom resor skapar internationell solidaritet och ser sin egna verklighet i ett globalt perspektiv. Några skolor har vänskolor och gör resor för att elever skall få mötas över kultur- och landsgränser. Andra gör studieresor där eleverna får testa sina språkkunskaper i "verkligheten". Dessa lägerskolor och studieresor är mycket uppskattade av såväl elever som föräldrar och ingår ofta som ett led i skolornas arbete för att öka elevernas förståelse för varandra och sin omvärld. Resorna medför oftast en kostnad för

elever och föräldrar och står sällan till buds för samtliga elever. Skolornas budget tillåter emellertid inte att skolan kan ta hela kostnaden för samtliga elever.

Skolan skall även erbjuda eleverna kulturella upplevelser och anordnar därför teater-, bio-, musei- och andra studiebesök, som kan kräva vissa avgifter.

Skolorna i stadsdelen har blivit varse den kritik som skolverket framfört och därför sett sig tvungna att ställa in kommande friluftsdagar, lägerskolor, studiebesök och studieresor, vilket väckt protester bland elever och föräldrar. Då många föräldrar i stadsdelen är positiva till att betala de kostnader resor etc. för med sig för eleverna, anser de att skolorna bör fortsätta arrangera sådana aktiviteter. När föräldrarna inte har de ekonomiska förutsättningarna, "väljer" eleverna lojalt de aktiviteter, som är kostnadsfria eller avstår från att följa med på arrangemangen. Detta har skolorna i vissa fall observerat och på olika sätt betalat, så att hela klassen / gruppen kunnat följa med. Detta har tolkats som orättvist och är inte heller någon allmängiltig lösning.

Den möjlighet som lagen ger är; att elever och föräldrar gör en plan för hur de gemensamma kostnaderna skall samlas in genom kollektiva insatser, loppmarknad, brödbord eller liknande av elever och föräldrar. Det får då inte ske genom att varje elevs föräldrar betalar x kr per månad till en "klasskassa", där det framgår hur mycket varje elev betalat. Insamlade medel skall vara till för samtliga i hela klassen / gruppen. Även nya elever i klassen har lika del i klassens insamlade medel och om en elev flyttar, kan han inte kräva att få med sig några pengar. Sådana kollektivt insamlade klasskassor får fortfarande förekomma..

Om föräldrar i någon klass trots detta önskar genomföra en lägerskolan eller skolresa, där varje elev /förälder betalar för sig, måste resan förläggas utanför skoltid.

För att samma regler skall gälla vid alla skolor i stadsdelen, föreslås stadsdelsnämnden fatta beslut om principer för avgifter och bedöma vad som är en obetydlig kostnad.

Förvaltningen ser olika möjligheter. Dels att helt förbjuda att skolorna låter elever / föräldrar stå för delar av kostnaderna vid aktiviteter som anordnas av skolan. Dels att nämnden sätter ett tak för vad *obetydlig kostnad* är.

Att helt förbjuda skolorna att ordna aktiviteter, där föräldrarna förväntas bidra till kostnaden, gör undervisningen mera bunden till skolan. Det begränsar möjligheterna till teaterbesök, besök på sporthallar, museibesök eller resor. När skolan skall betala hela kostnaden kommer pengarna inte att räcka till, utan man nödgas slopa kostnadskrävande aktiviteter.

Ett annat förslag är att nämnden bestämmer hur stor en obetydlig kostnad är och sätter ett tak på hur mycket skolorna kan låta föräldrarna / eleverna få betala till skolan per termin. Sådana principbeslut finns redan i andra kommuner. Detta ger ett utrymme för skolorna att erbjuda eleverna något mera än vad budgeten rymmer.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden beslutar att skolorna får ta ut högst 100 kr / elev och termin som avgift för aktiviteter i samband med undervisningen och skolbarnsomsorgen. Det är tillåtet att eleverna får ta med egen matsäck vid enstaka tillfällen.

De under läsåret redan beslutade och inplanerade aktiviteterna får dock genomföras enligt tidigare vedertagen modell.